

School for Teachers
Училище за учители

КОМПЮТЪРЪТ В НАЧАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ИЛИ НЕОБХОДИМОСТ

Виктория Стойнова

Средно училище „Константин Константинов“ – Сливен

Резюме. Съвременните информационни технологии могат и трябва да се използват в началното образование не само като предмет, свързан с получаване на основна компютърна грамотност от учениците и умения за самостоятелна работа с персонален компютър, но и като средство за обучение по останалите предмети от задължителната и избираемата им подготовка, като източник на знания, универсално средство за общуване чрез използване на презентации, развиващи и обучаващи игри, тестове и тренажори, мултимедийни енциклопедии, справочници, филми и други възможности, които ни предлагат компютърът.

Keywords: information technology; primary education; training tool; source of knowledge; a universal means of communication

„Всяка достатъчно развита технология е неразличима от магия.“
Артър Кларк

XXI век е векът на високите компютърни технологии. Времето се движи непрекъснато напред, като ни диктува нови цели и направления. През последните години развитието на технологиите промени изцяло живота на хората, а нововъведенията засегнаха всичките сфери на живота. Пред образованието също възникна една нова задача – да подготви подрастващото поколение за живот в едно бързо променящо се информационно общество, към свят, в който непрекъснато се увеличава количеството на новите знания, появяват се нови професии и нужда от квалифицирани кадри за тях, както и необходимост от постоянно повишаване на квалификацията. Ключова роля за решаването на тази задача имат информационните технологии. Затова днес в образованието се извършват сериозни промени, които обхващат всички страни на педагогическия процес.

С пълна сила това важи и за началното образование, защото съвременното дете расте в света на електронната култура. За да отговори на всички тези

предизвикателства, началният учител трябва да повиши своето педагогическо майсторство чрез усвояване на съвременните образователни технологии на обучение, които да повишат ефективността на образователния процес и да дадат по-висок резултат.

Както показва практиката, вече не можем да си представим съвременното училище без новите технологии. Обединяването на текстова, графическа, аудио, видеоинформация и анимация рязко повишава качеството на поднесената учебна информация, както и качеството на обучението. За повечето учители вече е очевидно, че компютърът е надежден помощник и ефективно учебно средство при овладяването на знания и умения. Използването му в началното училище е един от начините, които дават възможност да се оптимизира учебният процес, да се повиши интересът на учениците, да се реализират идеите на развиващото обучение, да се увеличи нивото на самостоятелната работа и не на последно място – да се постигне по-висока емоционална нагласа у учениците, която да ги мотивира за работа.

Компютърните средства за обучение са интерактивни, защото имат способността да „откликват“ на действията на ученика и учителя, „да водят“ с тях диалог. Компютърът е не просто инструмент, средство, а интелектуално предизвикателство, защото точно с това си качество той е най-привлекателен за децата. Обучението с помощта на информационните технологии предлага среда, която провокира знанията, уменията и въображението им с богатите възможности за разнообразни дейности, за реализиране на различни проекти, за изпробване на варианти, за търсене на нови подходи, стратегии и решения¹⁾. Съвременният ученик прекрасно познава компютъра (често по-добре и от възрастните), но се отнася с него като с играчка, като средство за забавление. Учителят е този, който трябва да му покаже, че той е и мощен инструмент на познанието, който може да разкрие огромния свят на човешкото знание, изкуство и култура.

Учебните електронни ресурси условно можем да разделим на три групи в зависимост от функциите, които изпълняват:

- илюстрации на учебния материал (таблици, схеми, опити, видеофрагменти);
- средства за затвърждаване на учебния материал (задачи, тестове и др.);
- източници на учебен материал (електронни учебници, разработки на задачи за учениците).

По начина си на разработване те могат да бъдат:

- интернет ресурси;
- специални (всички електронни ресурси, създадени от издателствата или специалисти);
- универсални (Word, Excel, Power Point и др. – предназначени за създаване на собствени ресурси от учителите)²⁾.

Днес най-достъпни и широко разпространени в обучението продукти на информационните технологии са продуктите на Microsoft, а мултимедийните технологии спадат към най-бързо развиващите се и перспективни направления на информационните технологии. Мултимедията е средство за съчетаване на звук, анимация, видео и други типове медия, целящо осигуряване на среда за обучение, отдых, развлечение и творчество³⁾. Мултимедийните технологии съчетават компютърни технологии, които използват няколко информационни среди: графика, текст, фотография, видео, анимация, звукови ефекти и други. Уроците с използване на информационните технологии са интересни и полезни не само за децата, но и за учителите, тъй като значително подпомагат и обогатяват тяхната работа.

Преди шестнадесет години за първи път се запознах с възможностите, които предоставя компютърът за разнообразяване на уроците в училище. Първо използвах готови продукти: детския софтуер Comenius Logo за запознаване на малките ученици с информационните технологии, продуктите на „Сирма Медия“, готови презентации, споделени от колеги, притежаващи повече познания за работа с компютърните програми. Откривайки този нов свят и виждайки как се повишава интересът на учениците, разбрах, че това е търсеният от мен начин за повишаване ефективността на обучението. Наложих се да повиша своята техническа грамотност – посетих организирани курсове за работа с компютър, изчетех голямо количество литература, често работех на принципа „проба – грешка“, докато опознах програмите Word, Paint, Power Point, Windows Live Movie Maker. Постепенно работата ме увлече и стана част от моето ежедневие. Вече имаше голямо количество готови презентации, колегите споделяха опит и материали в различни сайтове, появили се електронните уроци и платформи на различни издателства. Беше въпрос за личен избор какво и как ще използваш. За мен една от най-удачните форми за подготовка на учебния материал беше създаването на мултимедийни презентации. Те са удобен и ефективен способ за представяне на информация с помощта на компютърни програми. Съчетават в себе си динамика, звук, изображение – фактори, които задържат най-дълго вниманието на учениците. Използвах ги не само в уроците, но и в извънкласната дейност, тържествата, родителските срещи, консултациите. Дори и през междучасието учениците можеха да се забавляват с различни тренажори, а на по-късен етап те самите изявиха желание да подготвят презентации по определена тема.

Сега все по-често се появяват нови програми, платформи, образователни игри, а с това растат и нашите възможности да направим всеки един час по-различен, интересен и забавен.

През последните три учебни години работя с „Енвижън“ – софтуерна система, създадена да улесни учителите при тяхната работа и да помог-

не за разрешаването на двата основни проблема в началното образование – липсата на ресурси, които могат да бъдат отделени за оборудване на класните стаи, и липсата на интерес към науката у децата. Системата предоставя възможност на учителите сами да разработват уроците, които ще представят пред учениците. Това се осъществява чрез административния модул на системата. При използването му учителите имат възможност да управляват уроците, което предотвратява изчерпването на съдържанието и им позволява да създават уроците по начина, по който биха искали⁴). Програмата съчетава всички възможности, които дава Power Point, като едновременно с това дава възможност на учителя и учениците да проверят как са усвоени знанията във всеки момент от часа. Освен това носи много емоционален заряд, защото показва верния отговор, отчита веднага количеството на верните отговори и пресмята успеха на класа. Виждайки, че се справят, децата работят с още по-голям ентузиазъм, очакват с нетърпение тези часове, изпълняват различни задачи и попълват тестове, без това да води до еднообразие и скука. Знам го, защото през 2016/2017 учебна година моите ученици завършваха четвърти клас и трябваше усилено да се подготвяме за НВО. Тази система ми беше пръв помощник и в часовете, и при работата с ученици, срещащи затруднения при усвояването на учебния материал. При разработването на тези уроци използвах предметни колекции, видеоекскурзии, музикални произведения на известни композитори, различни игри пътешествия, викторини, откъси от образователни филми и други образователни ресурси. Децата не само слушат и виждат, но и активно участват в часа – отговарят на въпроси с едно кликане на мишката, свързват, дописват, рисуват, откриват отговора в картина, местят и класифицират думи или картини, решават индивидуални задачи. Тук се открива огромен простор за фантазията и творчеството на учителя, а за децата – широко поле за действие.

Разбира се, този начин на работа изисква повече време и подготовка, необходимо е да съобразиш учебния материал с нивото на класа, предмета и темата на урока, но си струва всяка отделена минута. Използването на богатите графични, звукови и интерактивни възможности на компютъра създава благоприятен емоционален фон в часовете, способства за развитието на ученика, като това се случва неусетно, под формата на забавление. Използването на електронните учебни ресурси позволява да се повиши качеството на обучението, да го направи по-динамично, и осигурява нагледност, достъпност, индивидуална работа, контрол, самоконтрол и самостоятелност. Благодарение на съвременната техника ние можем да дадем възможност на всяко дете да „пътешества“ в света на знанията – така, както би го направило и в някоя развлекателна игра⁵).

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. Кюркчийска, В., Българско списание за образование бр.1, 2016.
2. Женина, Л. В., История // Методические рекомендации по использованию информационно-коммуникационных технологий в цикле социально-экономических дисциплин в общеобразовательной школе / под ред. И. Г. Семакина.
3. Уикипедия – <https://bg.wikipedia.org/wiki/Мултимедия>.
4. <http://www.nimero.com/info>
5. <https://урок.пф/library>

THE COMPUTER IN PRIMARY EDUCATION – A CHALLENGE OR A NECESSITY

Abstract. Modern information technologies can be useful in primary education not only as learning subject related to the acquisition of basic computer literacy. They can also be a mean for teaching other compulsory and optional subjects, source of knowledge, universal tool for communication using presentations, developing and educational games, tests, simulations, multimedia encyclopedias, reference books - and many other options offered by the computer.

✉ **Ms. Viktoriya Stoynova**

Senior Teacher – Primary School Stage
“Konstantin Konstantinov” Secondary School
Sliven, Bulgaria
E-mail: vd.62@mail.bg